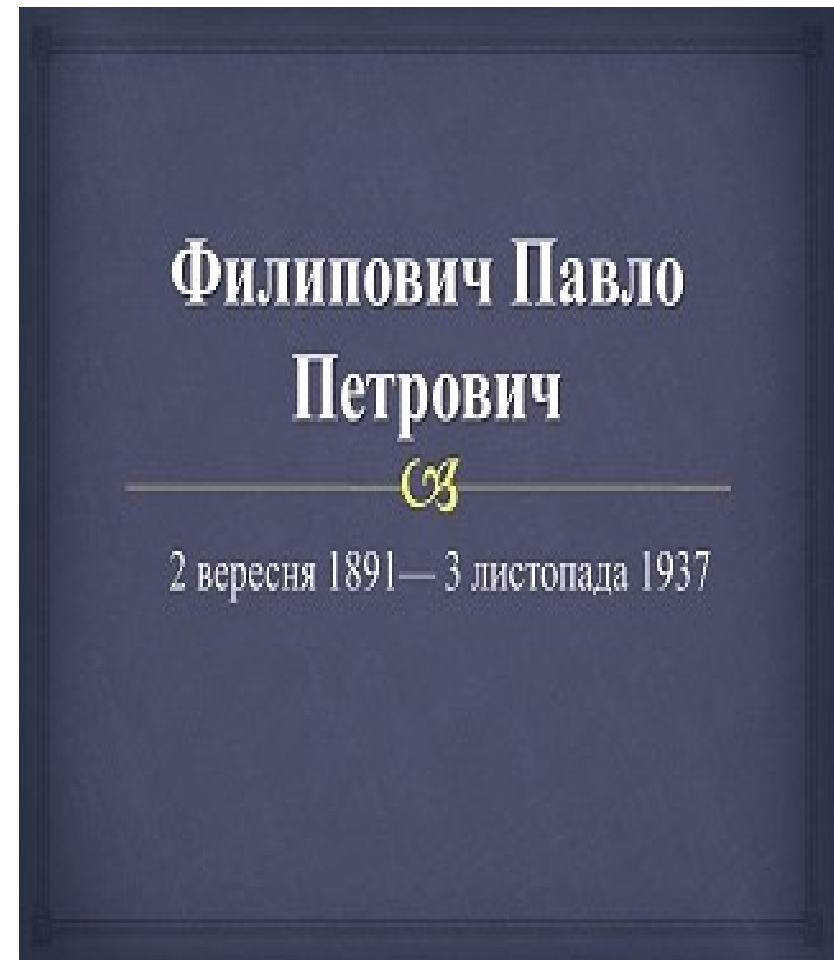

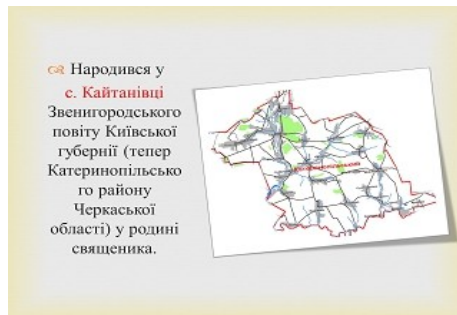

До 125-річчя з дня народження Павла Филиповича (2 вересня 1891-3 листопада 1937рр)

1. Біографія.

Павло Филипович - український поет і літературознавець, діяч українського національного відродження 1920-1930-тих років. Також перекладач з французької та латинської мов, педагог. Жертва сталінського терору.

Народився у с. Кайтанівці Звенигородського повіту Київської губернії (тепер Катеринопільського району Черкаської області) у родині священика. Середню освіту здобув у Златопільській гімназії та у Колегії Павла Галагана у Києві. У 1910-15 студіював слов'яно-

російську філологію на історично-філологічному факультеті Київського університету Святого Володимира, як учень академіка Володимира

Перетца. Навчався також на правознавчому факультеті. Після навчання залишився працювати в університеті як стипендіат (його тогочасна праця про життя і творчість російського поета Євгена Баратинського була нагороджена золотою медаллю і в 1917 вийшла окремим виданням), приват-доцент і згодом як професор до 1935 р.

В університеті, що в 1920 р. був перейменований на ІНО (Інститут Народної Освіти), разом із професором Миколою Зеровим Филипович вів семінар з історії української літератури, керуючи працею над темами, що стосувалися кінця 19-го ст. і початку 20-го ст.

Свою поетичну діяльність почав російською мовою в 1910 під псевдонімом Павел Зорев, але від 1917 перейшов виключно на українську мову. Як літературний критик виступив уперше в

редагованому Василем Старим і Миколою Зеровим часописі «Книгар». Широку літературознавчу працю розгорнув як співробітник ВУАН, публікуючи низку праць з історії української літератури і редагуючи ряд літературознавчих збірників.

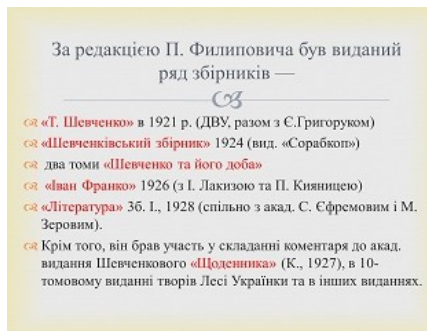
У своїх працях дотримувався порівняльно-історичного методу і був одним із найвидатніших представників цієї школи в українському літературознавстві.

Поет-неокласик Павло П. Филипович був чужий і далекий до настанов і директив комуністичного режиму в літературі і тому теж цілком несприйнятний і ворожий для нього. Попри те, що Филипович ніколи не належав до будь-якої політичної партії і не брав надто активної участі в громадському житті, його заарештовано в серпні 1935 року і засуджено разом із Зеровим на початку 1936 року за приналежність до «шпигунсько-терористичної організації», що нею мав бути нібито семінар української літератури в Київському ІНО.

Засуджений на 10 років заслання в концентраційні табори, перебував спочатку на Ведмежій Горі (на північ від Ленінграда) і потім на Соловецьких Островах, де після виконання норми примусової праці намагався працювати літературно й науково. Із Соловків був вивезений в 1937 р. до інших концтаборів, де йому додано ще 10 років ув'язнення. Там він і загинув за невідомих обставин.

Була засуджена і заслана в 1938 р. на 5 років в Караганду також дружина П. Филиповича, Марія Андріївна, хвора психічно від переживань, пов'язаних із засудом і засланням чоловіка. Після XX з'їзду КПРС Павло Филипович комуністи самі видали документ про його реабілітацію.

2. Праці.

Шевченко» в 1921 р. (ДВУ, разом з Є. Григоруком)

«Шевченківський збірник» 1924 (вид. «Сорабокоп»)

два томи «Шевченко та його доба»
«Іван Франко» 1926 (з І. Лакизою та П. Кияницею)
«Література» 3б. І., 1928 (спільно з акад. С. Єфремовим і М. Зеровим).
Крім того, він брав участь у складанні коментаря до акад. видання Шевченкового «Щоденника» (К., 1927), в 10-томовому виданні творів Лесі Українки та в інших виданнях.

Найважливіші літературознавчі і критичні праці Филиповича:
«Шевченко і романтизм» (ЗІФВ, IV, 1924),
«До історії українського романтизму» (Укр., 1924, Кн. 3),
"Генеза Франкової легенди «Смерть Каїна» (вступна стаття до твору «Смерть Каїна», К., 1924),
«О.Олесь» (вст. ст. до вид.: О. Олесь. Вибрані твори, К., 1925),
«Шевченко і Гребінка» (Укр., 1925, кн. 1-2),
«До студіювання Шевченка та його доби» (у зб. «Шевченко та його доба», І, К., 1925),
«Рилєєв і Державін» (У зб. «Декабристи на Україні», К., 1926),
«Шляхи Франкової поезії» (у зб. «Іван Франко», К., 1926),
«Шевченко і декабристи» (окр. вид., К., 1926),
«Спустошена ідилія» (вст. ст. до вид.: О. Кобилянська. Земля, К., 1926),
«Європейські письменники в Шевченковій лектурі» (Прол. Правда, 1926, № 56),
«Переклад Котляревського із Сапфо» (ЗІФВ, XII — XIV, К., 1927),
«Історія одного сюжету» (вст. ст. до вид.: О. Кобилянська. «У неділю рано зілля копала», К., 1927),
«Ольга Кобилянська в літературному оточенні» (Ж.. і Р., 1928, № 2),
«Нові праці про І. Котляревського» (Ж.. і Р., 1928, кн. XII),
«Перший переказ з Шевченка російською мовою» (Зб. Шевченко, І, К., 1928),
«Аналіз образу Прометея в творах Лесі Українки» (Ж.. і Р., 1928, кн. IX),
«Українське літературознавство за 10 років революції» (у зб. «Література», І, К., 1928 і окр.),
«З новітнього українського письменства».
Історично-літературні статті (1929).

3.Творче сходження і основний творчий доробок.

Почав друкуватися рос. мовою з 1910 під псевдонімом П. Зорев у журналах «Вестник Европы», «Заветы», «Куранты». Ранні поетичні твори Ф. позначені впливом символізму. Публікувалися у збірнику «Музагет» (1919), що об'єднував поетів-символістів.

Як поет Филипович належав до групи неокласиків, позиції яких захищав у «літ. дискусії» 1925.

Його невеликий літ. доробок — дві зб. поезій: «Земля і вітер» (1922) і «Простір» (1925), відзначаються високою літ. культурою, глибиною думки й досконалістю форми.

Земляки шанують пам'ять відомої світові людини. Пам'ятний знак Павлу Филиповичу встановлено на малій Батьківщині поета в селі Кайтанівка, Катеринопільського району що на Черкащині.

Матеріал підготувала завідувача методичним відділом ЦРБ Н.В.Іванюк.

2016 р

Катеринопільська центральна районна бібліотека

До 140-річчя з дня народження Сергія Єфремова

Сергій Олександрович Єфремов: блискучий публіцист, редактор, видавець, політичний і громадський діяч, літературний критик, вчений, академік, віце-президент Української Академії Наук, керівник багатьох комісій УАН, автор численних статей, літературних монографій

і славнозвісної книги, що називається “Історія українського письменства”.

1. Біографія.

Народився 6 (18) жовтня 1876 року в селі Пальчику Звенигородського повіту Київської губернії (тепер Катеринопільський район Черкаської області, України) у родині священика. У 1891–1896 роках навчався в Київській духовній семінарії, згодом закінчив юридичний факультет Київського університету святого Володимира.

Справжнє прізвище Сергія Єфремова - Охріменко. Але коли в другій половині XIX століття почали діяти валуєвські та ємські циркуляри проти всього українського, діда Сергієвого, який був студентом духовної

семінарії, змусили стати Єфремовим: негоже, мовляв, ганьбити поважний заклад мужицьким малоросійським прізвищем Охріменко.

Політичну діяльність розпочав у студентські роки, ставши членом Загальної української безпартійної демократичної організації. У кінці 1904 року разом із Б. Грінченком, М. Левицьким, Ф. Матушевським та іншими створив Українську радикальну партію, яка в 1905 за його ініціативою об'єдналась із Українською демократичною партією, отримавши назву Українська демократично-радикальна партія.

1905 року очолив Селянський Союз. У 1908 став одним із засновників активним діячем Товариства українських поступовців.

За гострі публіцистичні виступи на захист української національної культури й політичних свобод у дореволюційний період неодноразово заарештовувався російською владою.

У березні 1917 увійшов до складу Української Центральної Ради, а в квітні 1917 на Українському Національному Конгресі обраний заступником голови УЦР і членом Малої Ради. Після створення 15.06.1917 першого українського уряду — Генерального Секретаріату УЦР-УНР займав у ньому посаду генерального секретаря міжнаціональних справ.

3 вересня 1917 очолював Українську партію соціалістів-федералістів.

3 квітня 1918 до травня 1920 офіційних посад не обіймав.

Зі встановленням радянської влади в Україні змушений перейти на нелегальне становище й переховуватися. Восени 1919 на прохання Української академії наук Єфремова було амністовано. Позбавлений можливості займатися активною політичною діяльністю, Єфремов проводив велику наукову й науково-організаційну роботу. Будучи віце-президентом (1922–1928) і головою Управи (1924–1928) Української Академії Наук, очолював низку наукових товариств і комісій.

Залишаючись непримиренним противником більшовицького режиму, Єфремов, на думку певних кіл української діаспори в 1920–1928 створив і очолив діяльність таємних опозиційних організацій Братство української державності і Спілку визволення України (СВУ), які послідовно відстоювали ідею української державності. Однак відкриті з розпадом СРСР архівні дані засвідчили, що ці організації були вигадані ДПУ для легітимізації репресій над українською інтелігенцією. 21 липня 1929 в Києві Єфремова було заарештовано й звинувачено в організації та керівництві СВУ. У квітні 1930 засуджений до 10-річного ув'язнення з суворою ізоляцією. Перші 7 років ув'язнення відбував у Ярославському політизоляторі, потім його переведено до Володимирської тюрми.

Загинув 10 березня 1939 року в одному з таборів ГУЛАГу.

Багато десятиріч ім'я С. Єфремова згадувалось лише з “викривальними” епітетами. І лише 11 серпня 1989 року на Пленумі Верховного Суду УРСР він повернувся до нас, як вірний син своєї рідної України.

Його та інших незаслужено засуджених у справі СВУ (Спілки визволення України), реабілітували, не виявивши в їхніх діях складу злочину.

2. Наукові та публіцистичні праці.

Список наукових та публіцистичних праць С.Єфремова складає понад три тисячі. За обсягом написаного він прирівнюється до таких найбільших трудівників XIX – початку XX століття, як Бальзак, Толстой і Франко. Повне видання його праць могло б

уміститися хіба що у 50 - ти томах. На час арешту у справі СВУ Сергієві Олександровичу було всього лише 53 роки. Тому, навіть важко уявити нам, скільки він за своє життя устиг би ще зробити, і скільки зміг би ще створити, якби прожив до старості!

3. Пам'яті письменника.

Пам'яті письменника відкрита Меморіальна дошка С. Єфремову на фасаді Інституту філології КНУ. За часів незалежності в Україні видано лише п'ять книжок Сергія Єфремова, а київські адреси вченого ніяк не позначені на сучасній карті

столиці.

Барельєф Єфремова міститься у вестибюлі Педагогічного музею (у колективній композиції, присвяченій діячам УНР) та персональна меморіальна дошка на жовтому корпусі Національного університету імені Шевченка.

У жовтні 1992 року жителі Катеринопільщини святкували 115-річницю з дня народження С.О.Єфремова. Тоді ж урочисто був відкритий пам'ятний знак на честь ювіляра та його брата Петра Олександровича. Стела пам'яті братів Єфремових була встановлена в центрі села Пальчик, на місці, де, як вважають місцеві жителі і дослідники, були поховані батьки Єфремових (на жаль, їхні могили стерті з лиця землі). У цьому ж 1992 році був відкритий і музей братів Єфремових. У ньому відвідувачі можуть ознайомитися з предметами побуту, які оточували наших земляків близько півтори сотні років тому, з документами та фотографіями, які дають змогу детальніше вивчити різні періоди життя і творчої діяльності Сергія та Петра Олександровичів.

Згідно Указу Президента України В. А. Ющенка Батьківщина вшановує відомих діячів культури і відмічає пам'ятні дати від дня народження Сергія Олександровича Єфремова. 6 жовтня 2006 року, у день 130-річчя від дня ювіляра за старим урочисто відкрито нашого земляка, місці, де стояв обом братам ж перенесли і в'їзду у рідне

народження стилем , було стелу на честь яку поставили на пам'ятний знак Єфремовим (його встановили біля село).

... Мандруючи шляхом мимо Пальчика на Тальнівщину чи Кіровоградщину, кожен подорожній зможе віддати данину пам'яті нашим прославленим землякам - братам Єфремовим.

Ми запрошуємо усіх бажаючих відвідати малу батьківщину і пам'ятні місця палких патріотів нашої України.

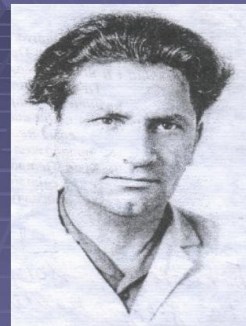
Матеріал підготувала завідувача методичним відділом ЦРБ Н.В.Іванюк.

Поезія...Життя мого перлина.

(90-річчя з дня народження
Якова Івашкевича).

Катеринопільська центральна районна бібліотека

2016 рік

Осени 1926 року родина Івана
Костянтиновича та Федори Павлівни чекали
народження дитини.

12 вересня в селі Пальчик Катеринопільського району на Черкащині на світ з'явився хлопчик, продовжувач роду Івашкевичів-Яків.

Від берегів річки Гнилий Тікич розпочалося його життєвий шлях. Яків закінчив 8 класів, коли почалася війна. Був в окупації. Після визволення рідного краю у квітні 1944 року 17-літній юнак пішов добровільно на фронт. Набув військової спеціальності в полковій школі кулеметників. Після її закінчення потрапив до Польщі. Воював на

Першому Українському фронті. Форсував Одер і Віслу. У бою за місто Бреслау Яків Іванович був тяжко поранений. Життя було на волосині. Хірург, який лікував бійця дивувався, що він вижив. А вдома мати оплакувала сина, бо її повідомили, що він загинув. Тим часом Я.Івашкевич лікувався в госпіталі. В травні 1945 року на

підвір'я Івашкевичів листоноша принесла гарну звістку. Лист з Києва повідомив, що Яків живий і повертається додому. В серпні 1945 року сержант Яків Івашкевич повернувся додому-інвалідом. Розпочалися повоєнні будні. Колишній фронтовик, кавалер орденів Червоної Зірки, Вітчизняної війни I і II ступенів, «За мужність» йде працювати секретарем Пальчиківської сільської ради, пізніше рахівником у місцевому колгоспі. Разом з тим продовжував навчатися у Петраківській середній школі. Там закінчує 9-10 класи. Посічений кулями Яків Іванович не міг сіяти зерно, тому вирішив сіяти добре, вічне в душах дітей. Любов до слова, літератури привела його до Черкаського педагогічного інституту на філологічний факультет. Закінчивши його з відзнакою, він отримав направлення на навчання в аспірантурі Інституту мистецтвознавства, фольклору та етнографії в м. Києві, але по конкурсу не пройшов через відсутність другого місця аспіранта. Тому змушений піти працювати вчителем української мови та літератури в Ватутінську середню школу № 2, потім в Пальчиківську та Катеринопільську середню школу № 2. Сорок п'ять літ Яків Іванович «серце віддавав дітям», працюючи вчителем української мови та літератури.

Відмінник освіти України.
Педагогічну працю поєднував з літературною та журналістською

Віршувати почав в школі, друкуватись ще до війни в піонерських газетах "На зміну", "Юный пионер", а під час війни - у фронтовій газеті «За честь Батьківщини». Згодом його поетичний голос почули читачі в журналах "Вітчизна", "Зміна" та інших республіканських, обласних часописах, альманахах, окрім того,

мав і власні поетичні збірки: «Вічність моя» (1998), «Іскрою викрешусь» (2002), «На перехресті доріг» (2005), «На крилах мужності й любові» (2006). Остання збірка поетичних творів «Квіти любові», яку поет готував до друку так і не вийшла в світ. Останні дні життя поет жив і писав в смт. Катеринополі. Помер Я.І.Івашкевич 4 червня 2014 року.

Я.І.Івашкевич входить в коло талановитих поетів і прозаїків, він однодумець і сподвижник Василя Симоненка, Миколи Гірника, Миколи Негоди, Василя Дергача, Михайла Наєнка, Василя Латанського та інших нині відомих майстрів слова.

Ім'я нашого славного земляка Якова Івановича Івашкевича занесено в Українську сучасну енциклопедію.

Матеріал підготувала завідувача методичним відділом ЦРБ Н.В.Іванюк.

